

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

جمهوری اسلامی ایران
وزارت کار و امور اجتماعی

معاونت پژوهش و برنامه ریزی
دفتر طرح و برنامه های درسی

استاندارد شغل

آزمایشگر دستگاهی روغن ها و چربی ها

گروه صنایع غذایی

شماره ملی شناسایی شغل

۷-۷۹/۲۷/۱/۱

نظارت بر تدوین محتوا و تصویب : دفتر طرح و برنامه های درسی

شماره ملی شناسایی شغل : ۷-۷۹/۳۷/۱/۱

شروع اعتبار : ۸۸/۱۲/۱

پایان اعتبار : ۹۳/۱۲/۱

اعضاء کمیسیون تخصصی برنامه ریزی درسی رشته :

حوزه های حرفه ای و تخصصی همکار برای تدوین استاندارد شغل و آموزش :
اداره کل فنی و حرفه ای استان آذربایجان شرقی

فرآیند اصلاح و بازنگری :

آدرس :

تهران - خیابان آزادی ، خیابان خوش شمالی ، نیش نصرت ، ساختمان شماره ۲ ، سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور ، شماره ۲۵۹

دورنگار ۶۶۹۴۴۱۱۷ تلفن ۶۶۵۶۹۹۰۰

تهیه کنندگان استاندارد شغل و آموزش

ردیف	نام و نام خانوادگی	مدرک	رشته تحصیلی	سابقه‌ی تجربی مرتبط
۱	بابک قنبرزاده	دکتری	مهندسی صنایع غذایی	آموزشی پژوهشی
۲	روشنک رحیم زاده	کارشناسی ارشد	مهندسی صنایع غذایی	آموزشی پژوهشی
۳	علی رافع	کارشناسی ارشد	مهندسی صنایع غذایی	آموزشی پژوهشی
۴	پیمان نیلوفرزاده	کارشناسی ارشد	مهندسی صنایع غذایی	آموزشی پژوهشی
۵	طاهره اعرابی	کارشناسی ارشد	مهندسی صنایع غذایی	آموزشی پژوهشی
۶	طاهره الهامی	کارشناسی ارشد	مهندسی صنایع غذایی	آموزشی پژوهشی
۷				
۸				
۹				
۱۰				

تعاریف :

استاندارد شغل :

مشخصات شایستگی ها و توانمندی های مورد نیاز برای عملکرد موثر در محیط کار را گویند در بعضی از موارد استاندارد حرفه ای نیز گفته می شود .

استاندارد آموزش :

نقشه ی یادگیری برای رسیدن به شایستگی های موجود در استاندارد شغل .

نام یک شغل :

به مجموعه ای از وظایف و توانمندی های خاص که از یک شخص در سطح مورد نظر انتظار می رود اطلاق می شود .

شرح شغل :

بیانیه ای شامل مهم ترین عناصر یک شغل از قبیل جایگاه یا عنوان شغل ، کارها ارتباط شغل با مشاغل دیگر در یک حوزه شغلی ، مسئولیت ها ، شرایط کاری و استاندارد عملکرد مورد نیاز شغل .

طول دوره آموزش :

حداقل زمان و جلسات مورد نیاز برای رسیدن به اهداف یک استاندارد آموزشی .

ویژگی کارآموز ورودی :

حداقل شایستگی ها و توانایی هایی که از یک کارآموز در هنگام ورود به دوره آموزش انتظار می رود .

ارزشیابی :

فرآیند جمع آوری شواهد و قضاوت در مورد آنکه یک شایستگی بدست آمده است یا خیر ، که شامل سه بخش عملی ، کتبی عملی و اخلاق حرفه ای خواهد بود .

صلاحیت حرفه ای مربیان :

حداقل توانمندی های آموزشی و حرفه ای که از مربیان دوره آموزش استاندارد انتظار می رود .

شایستگی :

توانایی انجام کار در محیط ها و شرایط گوناگون به طور موثر و کارا برابر استاندارد .

دانش :

حداقل مجموعه ای از معلومات نظری و توانمندی های ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی یا توانایی . که می تواند شامل علوم پایه (ریاضی ، فیزیک ، شیمی ، زیست شناسی) ، تکنولوژی و زبان فنی باشد .

مهارت :

حداقل هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی . معمولاً به مهارت های عملی ارجاع می شود .

نگرش :

مجموعه ای از رفتارهای عاطفی که برای شایستگی در یک کار مورد نیاز است و شامل مهارت های غیر فنی و اخلاق حرفه ای می باشد .

ایمنی :

مواردی است که عدم یا انجام ندادن صحیح آن موجب بروز حوادث و خطرات در محیط کار می شود .

توجهات زیست محیطی :

ملاحظات است که در هر شغل باید رعایت و عمل شود که کمترین آسیب به محیط زیست وارد گردد.

نام شغل : آزمایشگر دستگاهی روغن ها و چربی ها

شرح شغل آزمایشگر دستگاهی روغن ها و چربی ها در حوزه مهندسی صنایع غذایی بوده و وظایفی از قبیل آنالیز کمی و کیفی عناصر ، رنگ بری روغن ها ، تعیین میزان پروتئین ، تعیین کمی ، کیفی ماده روغنی توسط GC ، جداسازی ناخالصی روغن ها و تجزیه و تحلیل ساختار میکرو مولکولهای ترکیبات آلی در روغن رادارد و با مشاغل سرپرست آزمایشگاه صنایع غذایی ، سرپرست تولیدکارخانه صنایع غذایی ، کارشناسان واحدهای تولید روغن و کارشناسان نظارت بر مواد غذایی و استاندارد در ارتباط است .

ویژگی های کارآموز ورودی

حداقل میزان تحصیلات : کارشناس صنایع غذایی

حداقل توانایی جسمی : سلامت کامل

مهارت های پیش نیاز این استاندارد : ندارد

طول دوره آموزش

طول دوره آموزش : ۲۱۵ ساعت

- زمان آموزش نظری : ۶۷ ساعت

- زمان آموزش عملی : ۱۴۸ ساعت

- کارورزی : - ساعت

- زمان پروژه : - ساعت

شیوه ارزشیابی

آزمون عملی : ۶۵٪

آزمون کتبی عملی : ۲۵٪

اخلاق حرفه ای : ۱۰٪

صلاحیت های حرفه ای مربیان

- دارا بودن حداقل مدرک تحصیلی فوق لیسانس مهندسی صنایع غذایی با ۳ سال سابقه کار در این زمینه

استاندارد شغل

– شایستگی های

ردیف	توانایی ها
۱	آنالیز کمی و کیفی عناصر و تعیین غلظت عناصر میکرو
۲	توانایی تجزیه و تحلیل ساختار میکرو مولکولهای ترکیبات آلی در روغن و ساختار شیمیایی مواد روغنی
۳	توانایی رنگ بری روغن ها
۴	توانایی حذف کلروفیل از دانه های روغنی
۵	توانایی تعیین میزان پروتئین
۶	توانایی اندازه گیری در صد روغن در مواد روغنی
۷	توانایی تعیین کمی ، کیفی ماده روغنی توسط GC
۸	توانایی جداسازی ناخالصی روغن ها
۹	توانایی تعیین درصد و غلظت وزنی روغن ها
۱۰	

استاندارد آموزش

– برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : آنالیز کمی و کیفی عناصر و تعیین غلظت عناصر میکرو
	جمع	عملی	نظری	
	۲۰	۱۴	۶	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
– دستگاه جذب اتمی – شعله – لامپ کاتدی			۲	دانش : – مفهوم جذب اتمی – روش آماده سازی نمونه روغنی جهت کار با دستگاه جذب اتمی – روش اندازه گیری عناصر میکرو در نمونه روغنی توسط جذب اتمی
			۲	
			۲	
		۴		مهارت : – آماده سازی نمونه روغنی – رقیق سازی محلول جهت افزایش سرعت تجزیه نمونه‌های روغنی – استفاده از شعله جهت تجزیه نمونه روغنی – آنالیز کمی و کیفی عناصر و تعیین غلظت عناصر میکرو در نمونه روغنی – اندازه‌گیری کمی عناصر سمی از قبیل Hg- As-Se-Bi-Te- Sn-Sb در حد ppb در نمونه روغنی
		۲		نگرش : – اطمینان از سلامت محصول
				ایمنی : – رعایت نکات ایمنی هنگام استفاده از شعله

توجهات زیست محیطی:

- دفع صحیح محلول حاصل از فلزات سنگین

استاندارد آموزش

– برکتهی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی تجزیه و تحلیل ساختار میکرو مولکولهای ترکیبات آلی در روغن و ساختار شیمیایی مواد روغنی
	جمع	عملی	نظری	
	۲۳	۱۶	۷	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
–طیف سنج NMR			۳	دانش : – طیف سنج رزونانس مغناطیس هسته – اجزای دستگاه طیف سنج NMR
			۴	
		۲		مهارت : – آماده سازی نمونه روغنی جهت کار با NMR – کاربرد دستگاه NMR طبق اصول صحیح – تجزیه و تحلیل ساختار میکرو مولکولهای ترکیبات آلی موجود در روغن – تجزیه و تحلیل ساختار شیمیایی مواد روغنی
		۸		
		۳		
		۳		نگرش : – افزایش آگاهی جهت بهبود سازی روغن
				ایمنی : – رعایت نکات ایمنی هنگام کار با طیف سنج
				توجهات زیست محیطی :

استاندارد آموزش

– برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی رنگ بری روغن ها
	جمع	عملی	نظری	
	۲۴	۱۶	۸	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
<ul style="list-style-type: none"> - خاک رنگبر - آب مقطر - اسید کلریدریک - اسید سولفوریک - اکسید کلر 			۲ ۲ ۳ ۱	دانش : - رنگبری - اهمیت رنگبری مواد روغنی - انواع روش های رنگبری روغن ها - لاوی باند
<ul style="list-style-type: none"> - بخار خشک - دستگاه فیلتر پرس - تانک استوانه ای روباز 		۱۰ ۴ ۲		مهارت : - رنگ بری مواد روغنی - کار با دستگاه لاوی باند طبق اصول صحیح - کنترل فرایند رنگ بری
<ul style="list-style-type: none"> - برج خلا - برج رنگبری 				نگرش : - بهبود خواص ارگانولپتیکی روغن
<ul style="list-style-type: none"> - مواد کمک صافی - دستگاه لاوی باند 				ایمنی : - رعایت نکات ایمنی هنگام استفاده از اسید جهت آماده سازی خاک
				توجهات زیست محیطی : ممانعت از پخش بخارات اسید در محیط

استاندارد آموزش

– برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی حذف کلروفیل از دانه های روغنی
	جمع	عملی	نظری	
	۲۴	۱۸	۶	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
– اسپکتروفتومتر			۳	دانش : – وظایف دستگاه اسپکتروفتومتر – ضرورت حذف کلروفیل از دانه های روغنی
		۲	۳	مهارت : – راه اندازی دستگاه اسپکتروفتومتر – کار با دستگاه اسپکتروفتومتر طبق اصول صحیح – حذف کلروفیل از دانه های روغنی – اندازه گیری میزان کلروفیل در دانه های روغنی
		۱۰		نگرش : – بهینه سازی محصول
		۴		ایمنی : –
		۲		توجهات زیست محیطی : –

استاندارد آموزش

– برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی تعیین میزان پروتئین
	جمع	عملی	نظری	
	۲۸	۲۰	۸	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
– دستگاه کج‌دال			۳	دانش : – اساس آزمایش کج‌دال
– هیتر			۳	– مفهوم تیتراسیون
– بورت			۲	– تقطیر
– ارلن				مهارت : – آماده سازی دستگاه کج‌دال
– ساچ	۶			– انجام عمل هضم و تقطیر
– اسید سولفوریک	۶			– انجام عملیات تیتراسیون
– هود	۴			– تعیین میزان پروتئین
				نگرش : – بهبود ارزش غذایی و بهره‌وری
				ایمنی : – رعایت نکات ایمنی هنگام انجام عمل هضم توسط اسید سولفوریک
				توجهات زیست محیطی : – ممانعت از پخش بخارات اسیدی در محیط

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزشی -

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی اندازه گیری در صد روغن در مواد روغنی
	جمع	عملی	نظری	
	۱۵	۱۰	۵	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
-دستگاه سوکسله - هگزان - کارتوش -حمام آب گرم			۲ ۲ ۱	دانش : - ویژگی های دستگاه سوکسله - فرایند استخراج چربی - معیارهای موثر برای استخراج چربی
		۲ ۴ ۲ ۲		مهارت : - استخراج چربی - راه اندازی دستگاه سوکسله - تبخیر حلال -اندازه گیری درصد روغن در مواد روغنی
	نگرش : - بهره وری			
	ایمنی : - استفاده از ماسک هنگام کار با حلال آلی و تبخیر حلال			
	توجهات زیست محیطی : - ممانعت از پخش بخارات حلال در محیط			

استاندارد آموزش
– برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی تعیین کمی ، کیفی ماده روغنی توسط GC
	جمع	عملی	نظری	
	۳۳	۱۸	۱۵	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
– دستگاه گاز کروماتوگرافی			۴	دانش : – کروماتوگرافی
			۶	– انواع روش های کروماتوگرافی
			۴	– اجزای مختلف دستگاه GC
			۱	– مشخصات گاز حامل
				مهارت :
		۱۰		– کار با دستگاه گاز کروماتوگرافی یا GC
		۴		– شناسایی کیفی ماده روغنی توسط GC
	۴		– شناسایی کمی ماده روغنی توسط GC	
			نگرش :	
			– افزایش دقت کاری	
			ایمنی :	
			– دقت هنگام گرم کردن نمونه توسط آون	
			توجهات زیست محیطی :	
			–	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی جداسازی ناخالصی روغن ها
	جمع	عملی	نظری	
	۲۴	۱۸	۶	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- سانتریفوژ			۲	دانش : - مفهوم نیروی گریز از مرکز - اساس کار سانتریفوژ - انواع سانتریفوژ
		۴	۲	مهارت : - تولید فشار بالا توسط فن های سانتریفوژ - جداسازی ناخالصی های روغن توسط سانتریفوژ - افزودن ظرفیت جداسازی سانتریفوژها
		۱۰		نگرش : - بهینه سازی و افزایش خلوص روغن ها
		۴		ایمنی : - رعایت نکات ایمنی هنگام کار با سانتریفوژ
				توجهات زیست محیطی : - دفع صحیح ناخالصی های حاصل از سانتریفوژ

استاندارد آموزش
– برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی تعیین درصد و غلظت وزنی روغن ها
	جمع	عملی	نظری	
	۲۴	۱۸	۶	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
– رفاکتومتر			۲	دانش : – مفهوم ضریب شکست – اساس کار رفاکتومتر – روش تعیین غلظت وزنی روغن ها توسط رفاکتومتر
		۴		مهارت : – کالیبراسیون رفاکتومتر – کار با رفاکتومتر طبق اصول صحیح – تعیین درصد و غلظت وزنی روغن ها
		۱۰		نگرش : – رعایت حقوق مصرف کننده
		۴		ایمنی : –
				توجهات زیست محیطی : –

– برگه استاندارد تجهیزات ، مواد ، ابزار

ردیف	مشخصات فنی	تعداد	شماره
۱	برگه های اطلاعاتی	۱۵ سری	
۲	دیتا پروژکتور	یک دستگاه	
۳	فلش مموری	۱۵ عدد	
۴	صندلی	۱۵ عدد	
۵	میز	۱۵ عدد	
۶	کپسول اطفاء حریق	یک عدد	
۷	جعبه کمک های اولیه	یک عدد	
۸	پرینتر	یک دستگاه	
۹	لوازم کمک آموزشی	یک سری برای هر دو نفر	
۱۰	روپوش و دستکش	۱۵ جفت	
۱۱	آب مقطر	۱۵ لیتر	
۱۲	بورت	۱۵ عدد	
۱۳	لامپ کاندی	۵ عدد	
۱۴	آون و کیوم	۵ عدد	
۱۵	دستگاه گاز کروماتوگرافی	۵ لیتر	
۱۶	اسید سولفوریک	۵ لیتر	
۱۷	رفراکتومتر	۵ عدد	
۱۸	سانتریفیوژ	۵ عدد	
۱۹	دستگاه لاوی باند	۵ عدد	
۲۰	کربنات سدیم	۵ کیلوگرم	
۲۱	سانتریفیوژ کاسه ای صفحه دار	۵ عدد	
۲۲	سانتریفیوژ مداوم	۵ عدد	
۲۳	خشک کن فیلمی	۵ عدد	
۲۴	هگزان	۵ لیتر	
۲۵	حمام آب گرم	۵ عدد	

۲۶	خاک رنگبر	۵ کیلوگرم
۲۷	دستگاه سوکسله	۵ عدد
۲۸	طیف سنج NMR	۵ عدد
۲۹	کارتوش	۱۵ عدد
۳۰	دستگاه کج‌لدا	۵ عدد
۳۱	هیتر دستگاه جذب اتمی	۵ عدد
۳۲	شعله	۵ عدد
۳۳	هود	۵ عدد
۳۴	ارلن	۱۵ عدد
۳۵	ساج	۱۵ عدد
۳۶	اسید کلریدریک	۵ لیتر
۳۷	اسید سولفوریک	۵ لیتر
۳۸	اکسید کلر	۵ لیتر
۳۹	بخار خشک	۵ لیتر
۴۰	اسپکتروفتومتر	۵ عدد
۴۱	تانک استوانه ای روباز	۵ عدد
۴۲	برج خلا	۵ عدد
۴۳	برج رنگبری	۵ عدد
۴۴	مواد کمک صافی	۵ کیلوگرم

توجه :

- تجهیزات برای یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر در نظر گرفته شود .

- ابزار به ازاء هر سه نفر محاسبه شود .

- مواد به ازاء یک نفر کارآموز محاسبه شود .

– منابع و نرم افزار های آموزشی

ردیف	شرح
۱	جزوات آموزشی و کتاب های روغن
۲	اینترنت

